

AKTUÁLNÍ TRENDY SOCIÁLNÍ PRÁCE

(Česko – slovenské perspektivy rozvoje)

SBORNÍK Z MEZINÁRODNÍ VĚDECKÉ KONFERENCE

Andrej Mátel
Jaroslava Pavelková
Lucia Janechová (eds.)

2016

MÁTEL, Andrej, PAVELKOVÁ, Jaroslava, JANECHOVÁ, Lucia (eds.). *Aktuální trendy sociální práce (Česko – slovenské perspektivy rozvoje)*. Sborník z mezinárodní vědecké konference. 1. vyd. Pílbam: Ústav sv. Jana Nepomuka Neumanna, 2016. 320 s. ISBN 978-80-906146-8-0. (CD-ROM)

Název:

Aktuální trendy sociální práce
(Česko – slovenské perspektivy rozvoje)
Sborník z mezinárodní vědecké konference
Andrej Mátel, Jaroslava Pavelková, Lucia Janechová
doc. PhDr. Emilia Vranková, PhD.
doc. PhDr. Ladislav Roman, PhD.
Ústav sv. Jana Nepomuka Neumanna
VŠZaSP sv. Alžběty Bratislava
Pílbam

Editoři:

Recenzovali:

Vydavatel:

Místo vydání:

Vydání:

Rok vydání:

Počet stran:

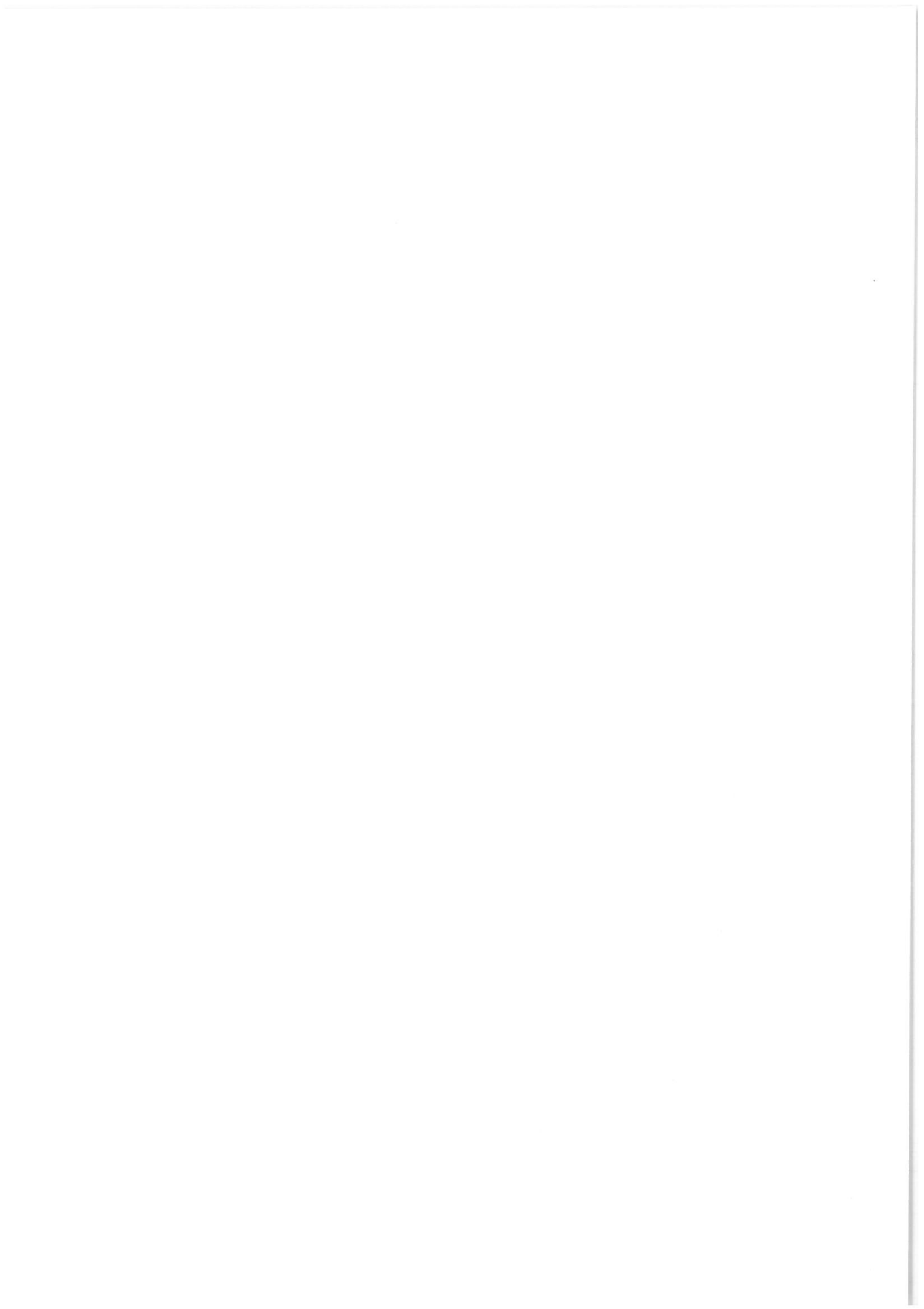
Náklad:

Tisk:

Typ vazby:

ISBN

1.
2016
320
150 ks
Ústav sv. Jana Nepomuka Neumanna
CD-ROM
ISBN 978-80-906146-8-0.

STANDARDY KVALITY, NEPŘÁTELE NEBO POMOCNÍCI V SOCIÁLNÍ PRÁCI

Quality standarts, enemies or helpers on social work

Peter FABIÁN

Abstrakt:

Příspěvek se zabývá výkonem sociálně právní ochrany v politicky ovlivněném prostředí, které vytváří takovou formu oprese, kdy může docházet ke kontraproduktivním rozhodnutím, které pak jsou nabízeny jako "příklady dobré praxe", a jsou v souladu se zákonem.

Clíčová slova: Dobrá praxe, Sociálně právní ochrana, Oprese.

Abstract

This article is about output of socially juristic protection in politically affected environment, which is developing form of oppression, when contraproductive decisions can occur and are later being offered as "good practice examples" and are with in the law.

Key words: Good practice, Social and legal protection of children, Oppress.

Úvod

Ústředním tématem tohoto příspěvku je sociálně právní ochrana dětí (dále jen SPOD) ve smyslu novely zákona č. 359/1999Sb a souvisejících předpisů k 1.1.2013.

K tomuto datu došlo v českém systému sociálně právní ochrany dětí k několika zásadním změnám.

První změnou je zmiňovaná novela zákona o Sociálně právní ochraně dětí. V tomto zákoně je klíčový §5, *Předním hlediskem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Přitom se přihlíží i k širšímu sociálnímu prostředí dítěte.*

Druhou je povinnost zavedení standardů kvality - vyhláška č. 472/2012, ve standardu č.5 se píše, že osoba pověřena výkonem SPOD, dává přednost širšímu sociálnímu prostředí dítěte.

Z občanského zákoníku vyplývá (který je vyšší právní normou), že náhradní rodinná péče má přednost před péčí v zařízení §958/2 zákona č. 89/2009Sb.

Východiska

Základem sociální práce jako profese, je pomáhat osobám v situaci, která je pro ně sociálně "nevýhodná" a spoluvytvářet spravedlivější sociální řád.

K těmto činnostem mají sloužit i výše uvedené vyhlášky a zákony, které ve svém principu sledují základní prostředí pro výkon sociální práce - tím je zpravidla prostředí klienta a jeho neblížejší okolí.

Sociální práci tedy vždy děláme v kontextu klienta, na základě právních norem, se svou osobní zkušeností a prostředím, které velmi často není politicky neutrální. Všechny tyto prvky ovlivňují naše rozhodování. Z našeho rozhodnutí vychází návrh řešení, a z jednotlivých případů pak vychází příklady dobré nebo špatné praxe.

Smyslem příkladů "dobré praxe" má být ukázka praktické činnosti, a tyto příklady dobré praxe nám mají pomáhat rozšiřovat své odborné dovednosti. Svou praktickou činností máme

podporovat budování lepší společnosti (Gray, Webb, 2013). Základními pracovními nástroji sociálního pracovníka jsou jeho vědomosti, zkušenosti, zázitky osobních správných rozhodnutí na jejichž konci je dobrý výsledek.

Na následující kazuistice chci poukázat, jak se však některé příklady "dobré praxe" mohou být velmi diskutabilní.

Kazuistika

Do zařízení pro děti vyzadující okamžitou pomoc (dále jen ZDVOP) přivezli dvouleté dítě z důvodu okamžité pomoci - byl to čtvrtek odpoledne. Důvodem okamžitého umístění, byl nezdařený pokus o sebevraždu matky dítěte legálně drženou brokovnicí domnělého otce dítěte.

Matka žila ve společné domácnosti s partnerem více než 3,5 roku. Má ještě jedno šestileté dítě, které vychovává matka matky, 200 km daleko od současného bydliště matky.

Partner matky není zapsán v rodném listě dítěte, ale podle všech indicií je otcem a hlavně žil s matkou již před otěhotněním a je jedinou další blízkou osobou dítěte. Dítě se k němu chová jako k otci, na první návštěvě již ve čtvrtek večer dítě na něj reaguje velmi pozitivně. Je evidentní silný emoční vztah.

Ze strany zařízení ZDVOP byl podán návrh na příslušný orgán sociálně právní ochrany (dále jen OSPOD) k tomu, aby otec byl přijat jako doprovod k dítěti a byli v zařízení spolu s tím, že v době výkonu zaměstnání otce, bude o dítě postaráno ze strany zařízení ZDVOP a pak budou sami spolu v pokojích pro doprovod. Přítel matky ihned v pátek podává na okresním soudě žádost o určení otcovství s tím, že chce být uveden v rodném listě jako otec.

V sobotu ráno - třetí den po přijetí dítěte - přijíždí soudní vykonavatel a sociální pracovnice OSPOD do zařízení a za přítomnosti domnělého otce odeberají dítě s tím, že je umístěno k osobám v evidenci (pěstouni na přechodnou dobu) v blízkosti místa bydliště babičky dítěte (200 km vzdálené od bydliště domnělého otce). Situace je velmi emoční, pláče i soudní vykonavatel. Dle našich informací, dítě po následující 3 dny u osob v evidenci nic nejl a nekomunikuje s okolím.

Důvodem převezení dítěte k osobám v evidenci je údajně situace, kdy nadřízený orgán vyvíjí vysoký tlak na neumístění dětí do zařízení a následně postihy sociální pracovnic.

Kritická analýza možných řešení:

a) Příklad dobré praxe - jelikož dítě nemá otce (kolonka v rodném listu "otec neuveden") bylo dítě umístěno na základě občanského zákoníku a souvisejících předpisů, do rodinného prostředí osob v evidenci v místě blízkém bydliště babičky, která pravděpodobně bude vykonávat pěstounskou péči u tohoto dítěte společně s jehož starším sourozencem. Dítě tak nebude traumatizováno pobytem v institucionálním zařízení a bude se moci připravovat na přechod do domácnosti babičky dítěte. To vše v souladu se zákonem č.359/1999Sb, a zákonem č.89/2012 Sb.

b) Příklad dobré praxe - na základě osobních informací, je zejména, že otcem je muž žijící ve společné domácnosti s matkou a dítětem. Rovněž je zřejmé, že dítě má k němu velmi vřelý vztah a přítel matky podal žádost na určení otcovství. Tento muž v současné chvíli tvoří jediné rodinné zázemí dítěte. Ve smyslu zákona č.359/1999Sb, je tento muž považován jako osoba tvořící v této chvíli jediné bezpečné sociální zázemí dítěte, je rozhodnuto tak, že bude společně s dítětem pobývat v zařízení ZDVOP, na dobu nezbytně nutnou pro vyřešení praktického způsobu samostaného života. Bude tak nadále zajištěno bezpečí dítěte a jeho dobrý rozvoj.

Stejně zákony, stejná situace, dvě možná řešení. Obě dvě řešení se dají "prodat" jako příklad dobré praxe.

Jedno řešení je definováno rámcem, který je možné popsat jako politická a dnes již i společenská oprese, ale splňuje všechny právní náležitosti - někdo nepochybil z hlediska litery zákona.

Druhé řešení je postaveno na smyslu zákona a osobních dovednostech sociálního pracovníka. Poříteluje však významnou podporu a důvěru vedení úřadu v jeho dovednosti.

Závěr

Sociální práce ne jen v českém prostředí není politicky ani eticky neutrální prací. To, co často vidíme z příkladů "dobré praxe" je jen závěrečný výstup, který může být splnění politické či jiné zakázky.

Zakony a standardy nejsou navodem k řešení jak je často mylně vykládáno, jsou jen vodítkem, hranicemi velmi širokého rámce, kde je daleko důležitější osobní kompetence pracovníka, důvěra vedení v jeho dovednosti a ideová jasnost vedení úřadu o tom, co znamená "komplexních řešení situace".

Smyslem tohoto příspěvku není jítíit vášně, ale poukázat na stav, kdy je velmi důležitá podpora a důvěra vedoucích pracovníků v dovednosti těch, kteří konkrétně pracují s klienty. Rovněž stejně důležitá "deová" čitelnost vedení úřadu o tom, co je cílem sociální práce v daném prostředí - okrese, městě, úvrti.

Standardy nemají být navodem k použití, ale mají být je širokým rámcem, ve kterém se odehrává konkrétní činnost s konkrétním člověkem. Každý lidský osud je originální a vzhledem k tomu, i rámec definovaný zákonem a standardy, musí být široký, aby konkrétní řešení, pro konkrétního člověka mohlo být přesné a originální.

Seznam použité literatury

- BECHYNOVÁ, V. Případové konference: praktický průvodec pro práci s ohroženou rodinou. Praha: Portal, 2012. ISBN 978-80-262-0181-6.
- GRAY, M., WEBB, S. Social Work: Theories and Methods. 2nd Edition. Los Angeles: SAGE, 2013. ISBN 9781446208601.
- Občanský zákoník - č. 89/2012 Sb., dostupné na: <http://www.zakonyprolid.cz/cs/2012-89>
- Vyhláška MPSV 472/2012 sb., §6, dostupné na: <http://www.zakonyprolid.cz/cs/2012-473#p6>
- Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, dostupné na: <http://www.zakonyprolid.cz/cs/1999-359>

Kontakt na autora

Mgr. Petr Fabian
doktorand sociální práce Komenského univerzity v Bratislavě
E-mail: petr.fabian@gmail.com